

Nr 340.

Av herr **Bergqvist**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bekämpande av arbetslösheten.*

Till Kungl. Maj:t ingavs sistlidne januari månad en av 209 personer från Seskarö undertecknad petition av följande lydelse:

»Undertecknade, å Seskarö bosatta svenska undersåtar, vilka såväl direkt som indirekt beröras av sågverksindustriens upphörande härstädes och den planerade avfolkningen av ön, få härmed i anledning av länsstyrelsens i Norrbottens län och sakkunnigas betänkande och förslag till statsåtgärder i anledning av å Seskarö rådande arbetslöshet i underdånighet anföra följande:

Sett från de arbetslösas och ortens synpunkt vore ett återupptagande av full drift vid Sandviks sågverk givetvis den lyckligaste lösningen av arbetslöshetsproblemet, enär då större delen av de vid Granviks och Sandviks sågverk tidigare anställda arbetarne skulle erhålla sin utkomst.

Skulle en lösning i denna riktning icke låta sig göra, vore länsstyrelsens och sakkunnigas förslag om provisorisk drift vid Sandviks sågverk att föredraga framför de tillfälliga arbeten, vilka kunna ställas i utsikt.

Med kännedom om de svårigheter, som möta vid anskaffande av arbete inom den öppna arbetsmarknaden, synes oss föreligga ytterst små utsikter att bereda hela den arbetsföra befolkningen lämplig och stadigvarande sysselsättning inom andra orter. Därför böra fördelarna av en provisorisk drift i enlighet med länsstyrelsens och sakkunnigas förslag väl uppväga de i betänkandet åberopade nackdelarna.

Provisorisk drift vid Sandviks sågverk torde ej heller komma att medföra de konsekvenser, vilka komma till uttryck i herrar J. L. Ekmans och J. Wallmarks reservation. Tvärtom skulle sinnen, genom en sådan åtgärd, stämmas till förståelse för de stora svårigheter, som äro förknippade med problemets lösning och befolkningen komma att inse statsmakternas goda vilja att lösa denna fråga på ett för befolkningen mindre kännbart sätt, än vad fallet skulle vara om samtliga familjeförsörjare samtidigt hänvisades till tillfälliga arbeten å olika platser inom länet eller annorstädes.

Med stöd av här ovan anförda få vi därför i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte, vid prövning av de i länsstyrelsens och sakkunnigas betänkande framlagda förslagen till statsåtgärder i anledning av rådande arbetslöshet å Seskarö, beakta dessa våra synpunkter ifråga om provisorisk drift vid Sandviks sågverk. Seskarö den 11/1 1930.»

Under hänvisning till vad i denna skrivelse anförts får jag hemställa,

att riksdagen ville med avslag av den i Kungl. Maj:ts proposition nr 255 föreslagna avvecklingen å Seskarö bemyndiga Kungl. Maj:t att genom domänstyrelsen låta upptaga provisorisk drift vid Sandviks sågverk för beredande av arbetstillfällen åt de arbetslösa å Seskarö så långt detta kan ske ävensom att vidtaga åtgärder för förflyttning till annat arbete av dem, som ej kunna beredas anställning vid nämnda sågverk.

Stockholm den 9 april 1930.

O. Bergqvist.

Bilaga.

Avskrift.

Till Konungen.

Nedertorneå kommunalfullmäktige, som den 21 sistlidne december månad uppdragit åt undertecknade att å dess vägnar hos Eders Kungl. Maj:t framföra dess ställningstagande till det betänkande och förslag till statsåtgärder i anledning av rådande arbetslöshet i Seskarö, vilket betänkande avgivits av Länsstyrelsen i Norrbottens län jämte tillkallade sakkunniga den 16 sistlidne december, få i underdånighet anföras.

För beredande av möjlighet till effektiv hjälp åt befolkningen å Seskarön har Länsstyrelsen bland andra alternativ ifrågasatt igångsättande av provisorisk drift genom domänverket av Sandviks Sågverk.

Då emellertid undertecknade icke kunna biträda varken Direktören J. L. Ekmans eller firman L. Nordströms verkställda undersökningar beträffande tillverknings- och skeppningskostnaderna vid Sandviks Sågverk, ha vi tillåtit oss att som sak- och ortskunnig tillkalla den vid Sandviks Sågverk under omkring 10 års tid anställde Förvaltaren, Disponenten A. Suopanki i Kemi och har denne, med ledning av de resultat, som A.-B. Kemi vid Sandviks Sågverk under gångna år kommit till, biträtt oss med nedanstående jämförelser, och då vi sålunda förmena att Förvaltaren Suopanki är absolut lika säker sakkunskap, som någon annan, tilltro vi oss att med största förtroende använda dennes beräkningar.

Beträffande sågen:

Att sågen för närvarande icke behöver varken ombyggas eller moderniseras, utan är denna i full produktionsförmåga i dess befintliga skick och kan räkna med att under 8 månaders dubbla skift och 4 månaders (sommars-

tid) enkla skift komma, genom normal arbetsprestation, till ett tillverkningsresultat av 7,500 stds, varav 7,000 stds långvirke och 500 stds splitved.

Sågram n:r 1:

Att denna är i fullt brukbart skick då den kan ge ifrån sig den kvantitet, som kantverket har möjlighet att taga undan, vadan sålunda dess modernisering är absolut omotiverad.

Häri genom skulle beräknade ombyggnadskostnader av sågen 11,000 kronor och moderniseringskostnaderna av sågramen n:r 1 å kronor 14,500 bortfalla från kostnadskalkylerna.

Sandviks Sågverks ledning har efter flera års kalkyleringar kommit till resultat, att den automatiska timmeruppfordringen icke kan leda till att bringa ner kostnaderna med timrets intagning till verket.

Vad däremot i förevarande del kan vara befogat av beräknade reparationskostnader är att en smärre reparation vidtages av såväl timmerbryggan som ock banorna till ett belopp av högst 2,000 kronor.

Beträffande brädgården:

Att då Sandviks Sågverks försågade virke icke någonsin sågats eller skepats tillsammans med Kemi-bolagets stora tillverkningar från andra sågverk utan har såväl sågning som skeppning av virke verkställtts självständigt och därvid, den av Sandviks Sågverk tillämpade metoden, icke visat sig på något sätt oförmånlig, är den beräknade omändringskostnaden för justering av virke kronor 56,000:— omotiverad och sålunda bortfaller.

Vill man däremot överflytta justering av virke till brädgården kan detta utföras på ett vida billigare och på ett tillfredsställande sätt genom att anskaffa 2 st. fasta kapverk för ett pris av högst 8,000:— kronor.

Beträffande avfallsfrågan:

Numera har denna fråga kommit i ett annat fördelaktigare läge än tidigare genom de rätt så mycket stegrade träkolspriserna, vilka priser torde för framtiden bli stabila, enär sågavfall för det mesta användes till massafabrikation. Kolning kan sålunda verkställas till rätt så fördelaktiga priser, nämligen lägst 17 kronor pr läst, och då tillverkningskostnaderna i regel hållit sig till omkring 9 kronor pr läst, så uppstår härigenom en väsentlig vinstmarginal. Anmärkas bör att vid Sandvik producerats alltid träkol av högsta kvalitet. Utmärkta förvarings- och lagringsmagasiner finnas.

Genom kolning av avfall skulle de beräknade kostnaderna 33,000 kronor för inköp och montering av för avfall erforderliga maskiner bortfalla.

Beträffande inventarier:

Med köpet av Sandviks Sågverk skulle följa 10 st. pråmar, vilka för tillfället utlånts till moderbolaget i Finland, men skulle utöver dessa vid försågningskapacitet av 7,500 stds ytterligare behöva anskaffas högst 8 st. pråmar medförande en anskaffningskostnad av 2,500 kronor pr st. eller tillhoppa 20,000 kronor mot det i betänkandet beräknade alternativt 20 å 40 st.

Råvara:

Beträffande råvarupriset så har denna beräknats efter en kubikåtgång av 250 cyl.-kbft pr stds och ett å-pris av 53½ öre för obarkat 8" furutimmer,

men vilja vi påstå denna beräkning vara tagen för mycket i överkant, enär såväl A.-B. Kemi som ock andra bolag icke räkna med högre åtgång än 230 cyl.-kbft pr stds och ett à-pris av 50 öre pr cyl.-kbft för obarkat 8" timmer vid skiljestället.

I samband härmed torde lämpligen kunna påpekas att prisberäkningar å råvara icke borde gjorts högre i de sakkunnigas uträkningar än vad Domänstyrelsen erhåller vid leverans av virke till Kalix-industrien eller kr. 0:46 pr cyl.-kbft vid sågen.

På grundval av vad vi ovan anfört tillåta vi oss här nedan uppställa beräkningstablå av driftsresultat under ett år vid Sandviks Sågverk.

Inkomster:

Sågade varor 7,000 stds à 207:— kr. netto	1,449,000:—
Splitved 350 famnar à 100:—	35,000:—
Träkol 3,000 läster à 17:—	51,000:—
	Summa inkomster kronor 1,535,000:—

Utgifter:

Råvara 1,762,500 kbft stock à 0:52	916,500:—
Tillverkningskostnader 7,500 stds à 0:51	375,750:—
» av 3,000 läster kol à 10:—	30,000:—
Ökade allmänna kostnader	15,000:—
Timmerbogsring från skiljestället	30,000:—
Räntor	80,000:—
Amortering av 100,000:— kronors kapital	20,000:—
	Summa utgifter kronor 1,467,250:—

Nettovinst alltså kronor 67,750:—.

Som synes av denna tablå ha vi räknat med råvarupris högre än det verkliga men i övrigt följt de kostnader, som återfinnas i de sakkunnigas beräkningar. Däremot ha vi räknat med försäljningspriset à splitved efter nu gällande 6.10 pund pr kubikfamn, alltså med ett nettopris av 100 kronor pr stds i motsats till de sakkunnigas 60 kronor pr stds.

Sandviks Sågverk har alltid drivits med klok sparsamhet och icke belastats med nya moderniteter, varigenom det för Kemi-bolaget varit möjligt att årligen komma till en nettobehållning av i runt tal mellan 50,000 och 60,000 kronor. Som ett exempel på sågens kapacitet kan nämnas att år 1924 producerades:

9,176 stds långvirke,
360 kbfamnar splitved och
3,167 läster kol.

Att en provisorisk drift av detta sågverk av allt att döma synes kunna bära sig, stödjer oss än kraftigare, då man tager med i beräkning, vilka oerhörda summor som stat och kommun måste utgiva i form av understöd till de arbetslösa. Enbart Nedertorneå kommuns kostnader för fattigvård och för bekämpande av arbetslöshet har uppgått under sistförflutet år till 142,839:39 kronor. Läger man härtill statens kontanta bidrag till understödsverksamhet äro vi uppe i en rund summa av 200,000 kronor. Givet är att dessa belopp i någon mån skulle komma att beskäras, därest provisorisk drift komme till stånd.

Tager man härförutom hänsyn till den arbetaregrupp med familjer, som direkt beröras av arbetslösheten, synes oss den enda lyckliga lösningen av arbetslöshetsproblemet vara, att en provisorisk drift i Seskarö igångsättes genom Domänverket samt som ett tillfälligt arbete, för den övertaliga delen av den vid provisoriska driften erforderliga arbetarestammen, kunde lämpligen i enlighet med förslaget i Länsstyrelsens och de sakkunnigas betänkande anordnas arbete med hamnbygge vid Karl-Johans stad i Nikkala.

På anförda skäl få vi i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte, vid prövning av Länsstyrelsens i Norrbottens län ovanberörda betänkande och förslag, beakta våra synpunkter och vidtagna åtgärder till provisorisk drift genom Domänverket av Sandviks Sågverk i Seskarö.

Nedertorneå den 13 januari 1930.

Underdånigst

Hugo Kajander,
kommunalfullm. ordförande.

Dan Fahlén,
kommunalf. v. ordförande.

Gustaf Wikberg,
kommunalnämndens ordförande.

Axel Nilsson,
ledamot av kommunalfullmäktige.